

Verbonden met Rome, trots op oosterse tradities

In februari werd David Nas, gehuwd en vader, in de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen door mgr. Saad Sirop Hanna, apostolisch visitator van de Chaldeeuwse Kerk in Europa, tot diaken gewijd in voorbereiding op het priesterschap. Dat gebeurde in aanwezigheid van kardinaal De Kesel. In dit dossier schetst professor Teule een historisch beeld van de Chaldeeuwse Kerk en laten we David ook zelf aan het woord.

Chaldeeus-katholieke diaspora

In de 16de eeuw hebben een aantal leden van de zogenaamde Kerk van het Oosten, een kerk die in het westen gepercipieerd werd als ketters en nestoriaans, aansluiting gezocht bij Rome. Het was het begin van een langzaam proces van toenadering en zich weer terugtrekken, totdat uiteindelijk in de 19de eeuw een definitieve binding tot stand kwam, de Chaldeeuwse Kerk, nu een van de huidige oosters-katholieke Kerken.

Aan het hoofd staat patriarch en kardinaal Louis Rufa'il Sako, die zijn zetel in Bagdad heeft. Hoewel Irak en Oost-Turkije de bakermat zijn van zowel de Kerk van het Oosten als de Chaldeeuwse Kerk leeft het merendeel

van de gelovigen (in totaal 600.000) in de diaspora, Amerika, Australië, Frankrijk, en ook België, vooral Mechelen. Op een totale bevolking van 33 miljoen, leven momenteel slechts een kleine 200.000 leden nog in Irak zelf tegenover 450.000 twintig jaar geleden.

Hoewel verbonden met Rome blijft de Chaldeeuwse Kerk trots op de oude oosterse tradities. Ze deelt die uiteraard met de Kerk van het Oosten, de Kerk waaruit ze is voortgekomen: een eigen liturgie, voor een gedeelte gevierd in het oud-Syrisch of Aramees, eigen vormen van spiritualiteit en ook van kerkorganisatie. In deze tijd van discussie over synodaliteit heeft patriarch Sako meermaals gewezen op de

eeuwenoude synodale traditie van de Kerk van het Oosten, waar in bepaalde periodes priesters en leken medezeggenschap hadden bij de keuze van een nieuwe bisschop en zelfs van de patriarch.

| MISKEND

De Kerk van het Oosten, nu Assyrische Kerk van het Oosten genoemd, is vaak miskend geweest in het Westen. Ze werd ervan beschuldigd 'nestoriaans' te zijn, de eenheid tussen goddelijkheid en menselijkheid in Christus niet serieus te nemen. Die beschuldiging heeft paus Johannes Paulus II in een gemeenschappelijke verklaring met het hoofd van de Assyrische Kerk herroepen door te stellen dat – hoewel de

geloofsformulering van beide Kerken verschillend is – er in wezen géén echt christologisch onderscheid is. Het gesprek tussen de rooms-katholieke en de Assyrische Kerk gaat verder, met uiteraard een grote betrokkenheid van de Chaldeeuwse Kerk.

ROEMRIJKE GESCHIEDENIS

De Kerk van het Oosten heeft een roemrijke geschiedenis. In de 9de eeuw waren haar bisschoppen en theologen de intellectuele gesprekspartners van islamitische geleerden en ontwikkelden ze een christelijke apologetiek naar de islam toe die ook voor het huidige gesprek tussen christenen en moslims nog van belang is. Het was ook een missionaire Kerk, in de middeleeuwen geografisch de grootste kerkgemeenschap ter wereld met bisdommen in China, Afghanistan en Zuid-India. Door politieke omstandigheden en vervolgingen kwam aan deze bloeiperiode een einde en vanaf de 14de eeuw plooidde de Kerk van het Oosten zich terug op zichzelf in de ontoegankelijke streken van Koerdistan, waar ze nog maar een schaduw was van haar vroegere verleden. De binding met Rome van een deel van haar leden bood een uitweg uit dit isolement.

GENOCIDE

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn zowel de Assyrische als de Chaldeeuwse Kerk zwaar getroffen door de genocide op de christelijke bevolking van Anatolië, vooral Armeniërs, maar ook Assyriërs en Chaldeeërs. Tienduizenden vonden de dood, een lokale christelijke infrastructuur werd ontmanteld en veel Chaldeeërs kwamen terecht in

vluchtelingenkampen, vooral in Irak naast de daar al aanwezige Chaldeeuwse bevolking. Het is vooral in dit land dat ze in de naoorlogse periode, toen Irak een onafhankelijke staat werd, er in slaagden een bestaan op te bouwen, goed geïntegreerd in het economisch en intellectueel weefsel van het land, met een netwerk van scholen en hospitalen. De beide golfoorlogen, het geweld en de politieke onstabiliteit in de nasleep van de val van Saddam Hussein (2003), maar vooral de vestiging van een islamitisch kalifaat door IS in de regio van Mosul (2013), met een relatief belangrijke christelijke bevolking, hebben een einde gemaakt aan deze situatie. Een groot aantal kerken en woningen is verwoest en veel Chaldeeuwse christenen uit Bagdad en Mosul vonden veiligheid en een onderkomen in het nu autonome Koerdistan. Een nog groter gedeelte echter koos er voor om met Koerdistan als tussenstop het Midden-Oosten te verlaten en een nieuw bestaan in de diaspora uit te bouwen. Uit onderzoek weten we dat zo'n vertrek definitief is.

CHALDEEUWSE PAROCHIES

Uiteraard was het voor deze met Rome verbonden christenen relatief gemakkelijk aansluiting te vinden bij de lokale rooms-katholieke kerken. Aan de andere kant is het begrijpelijk dat ze ook in het Westen trouw willen blijven aan hun eigen vormen van christen-zijn; het gaat hier om het behoud van identiteit en om continuïteit met het verleden. Vandaar dat we in een groot aantal westerse landen Chaldeeuwse parochies zien ontstaan, soms in onze leegstaande kerken, soms zelfs in nieuwe

kerkgebouwen in oosterse stijl zoals de prachtige Sint-Thomaskerk in Sarcelles bij Parijs, waar de liturgie gevierd wordt volgens de eigen Chaldeeuwse ritus. Continuïteit met het verleden, maar dat houdt ook binding met het thuisland in. De Chaldeeuwse diaspora is nog fel betrokken bij de situatie in het Midden-Oosten. In 2021 heeft paus Franciscus een bezoek gebracht aan Irak. Zijn oproep aan de Iraakse christenen om verder te blijven bouwen aan een christelijke toekomst ter plaatse vertaalt zich in de diaspora in initiatieven van steun aan hen die zijn achtergebleven, soms noodgedwongen, vaak uit overtuiging. Patriarch Sako heeft daarvoor een Chaldeeuwse Liga in het leven geroepen, een orgaan dat de solidariteit tussen diaspora en thuisland moet versterken. Hoe paradoxaal het ook lijkt, het is mede dankzij de steun van de diaspora (financieel, politieke initiatieven ...), dat de christenen in het Midden-Oosten inclusief de Chaldeeërs in het Oosten kunnen blijven. En andersom: oosterse christenen in de diaspora kunnen alleen maar oosters blijven dankzij een sterke aanwezigheid in het thuisland! Dit is precies de uitdaging voor iedere Chaldeeuwse parochie in Europa: hoe je traditionele christen-zijn inhoud te geven in je nieuwe gesecculariseerde vaderland zonder de band met je oorsprong te verliezen.

■ *Professor Herman Teule
Emeritus met opdracht
Faculteit Theologie en
Religiewetenschappen,
KU Leuven*

Papa van drie jonge kinderen wordt priester

In 2015 begon David Nas aan de priesteropleiding in het Johannes XXIII-seminarie in Leuven. Het was de eerste maal dat een gehuwde man vanuit de Chaldeeuwse-katholieke gemeenschap aan een Belgisch seminarie studeerde. Een kennismaking.

Jouw familie is afkomstig van Herbole in Zuidoost-Turkije. Hoe zijn jullie in België terecht gekomen?

In 1989 zijn wij aangekomen in het Klein Kasteeltje in Brussel. Door politiek-religieuze spanningen in het islamitische Turkije vluchtten veel christenen. De broer van mijn vader woonde al in Sint-Katelijne-Waver en zo zijn wij daar ook beland. Als jongste van een groot gezin van tien kinderen ben ik in België geboren. We hebben een heel gelovige opvoeding gekregen. Mijn ouders zijn altijd doorzetters geweest, ondanks tegenslagen.

In Mechelen was en is er een sterke Chaldeeuwse gemeenschap. Hoe zag jouw katholieke opvoeding eruit?

Wij gingen met het hele gezin elke week naar de mis in de Mechelse Sint-Pieter- en Sint-Paulkerk. Op een gewone zon-

dag waren er 250 à 300 mensen en bij speciale gelegenheden was de kerk te klein. Mijn oudere broers en zussen waren misdienaars en ik wou dat als kind snel ook. Ik zong heel graag en ik was gefascineerd door de liturgie die in het Aramees is. Priester Anton kwam bij ons thuis om lessen Aramees te geven, ook aan mijn neven en nichten. Het alfabet is heel moeilijk. Toen ik zeventien was, ben ik zelf de brieven van Paulus in het Aramees binnen te lezen. Het duurde lang alvorens ik het begreep en de vertaalslag naar de inhoud kon maken. Ik werd geraakt door die brieven. Daarna ben ik de Bijbel in het Nederlands beginnen lezen.

Binnen de Chaldeeuwse gemeenschap begon je ook meer taken op te nemen en ondertussen begon God jou te roepen. Hoe is jouw roeping precies tot stand gekomen?

Naarmate ik ouder werd, bekommerde ik mij om de misdienaars en men begon mij te zien als een grote broer. Ik werd geleidelijk aan een aanspreekpunt voor de gemeenschap en dat raakte me. Er was ook een vlammetje in mij ontstoken, maar ik wist niet wat ik ermee moest doen. Toen ik mijn vrouw Atorina leerde kennen, heb ik onmiddellijk gezegd dat God aan mijn mouw trok. We konden over het geloof samen spreken. Ze komt uit de Chaldeeuwse gemeenschap van Parijs. In 2013 zijn we getrouwd en het proces naar mijn roeping bleef zich doorzetten en woog op mij. In 2014 was ik met mijn broer aan de Lourdesgrot in Bonheiden. We gingen daar vroeger met mijn moeder regelmatig de rozenkrans bidden. Daar is iets speciaals gebeurd. Toen heb ik ten volle beseft dat God me riep en wanneer God je roept blijft zijn stem weerklinken.

Mijn broer heeft toen gezegd dat ik een antwoord moest geven. Het volledige proces van mijn jongere jaren tot nu is een uitzuivering geweest.

Uiteindelijk heb je in 2015 de knoop doorgesneden en ontslag genomen op je werk.

Na mijn studies aan de Technische School in Mechelen, werkte ik als autotechnicus. De laatste twee jaar was ik als technicus op de baan. Toen ik in juni 2015 ontslag nam, viel men compleet uit de lucht op mijn werk. Na twee maanden vooropzeg, ben ik als 25-jarige gestart in het seminarie in Leuven. Vroeger kon men als lid van een andere ritus in Europa niet gewijd worden, hoewel je hier studeerde, maar paus Franciscus heeft dat aan het begin van zijn pontificaat wel mogelijk gemaakt.

Hoe verliep jouw start in september 2015 als seminarist in het Johannes XXIII-seminarie in Leuven?

Het was de eerste keer dat men er een gehuwde man uit de Chaldeeuwse Kerk als seminarist had. Een primeur! Het was dus een nieuwe situatie voor mij en voor het seminarie, maar ik ben heel goed begeleid geweest. Ik heb dat ook gezegd bij mijn diakenwijding. Tijdens mijn opleiding in 2016 is ons oudste kind geboren. Het was uiteraard zoeken naar een evenwicht tussen gehuwd en vader zijn, en seminarist zijn. 's Avonds ging ik naar huis, terwijl de andere seminaristen tijdens de week in het seminarie bleven. Om het pendelen tussen Mechelen en Leuven te vergemakkelijken, deed ik het traject met de moto. In het begin was mijn aanwezigheid vreemd voor sommige andere seminaristen, maar ik heb wel altijd geprobeerd om er

“**Uiteindelijk heb ik mijn moeder kunnen loslaten en haar in handen van de Heer gegeven**”

op de stichtende en vormende momenten, zoals retraites, conferenties en feesten bij te zijn om iedereen het gevoel te geven dat ik geen externe factor van de seminariegemeenschap was.

Je bent dus thuis in beide riten: de Latijnse en de Chaldeeuwse rite. Is dat geen belasting?

Zeker niet, voor mij is het een verrijking en een eye-opener. In Bonheiden loop ik stage bij pastoor Jan Naveld in een Vlaamse katholieke gemeenschap. De bedoeling is dat ik na mijn priesterwijding aan de slag ga in een van de Chaldeeuwse parochies. In België zijn er zo'n zes- tot zeventienduizend Chaldeeuwse katholieken en momenteel zijn er drie vastbenoemde Chaldeeuwse priesters nl. in Brussel, Antwerpen en Mechelen. Dat is een comfortabele positie. In sommige andere landen waar onze Chaldeeuwse kerk vertegenwoordigd is, moeten we het stellen met minder.

Hoe kijk je naar de celibaatsverplichting?

Men moet kijken naar de geschiedenis van een Kerk en die respecteren. Binnen de Chaldeeuwse Kerk hebben gehuwde mannen altijd de mogelijkheid gehad om tot priester gewijd te worden. Toch leven de meeste van onze

priesters wereldwijd celibatair. Binnen de rooms-katholieke Kerk lijkt het me moeilijk voor de paus om alleen voor Europa de celibaatsverplichting af te schaffen. Die vraag wordt niet overal met evenveel intensiteit gesteld. Het wil ook niet noodzakelijk zeggen dat er meer roeping zou zijn. Uiteindelijk vind je misschien een beter evenwicht indien er een celibaatskeuze zou zijn.

Op 19 februari 2023 ben je diaken gewijd. Precies een week daarvoor is je moeder begraven. Hoe heb je die intense periode van emoties beleefd?

In 2022 kreeg mijn moeder een pijnlijke diagnose. Ik had het heel moeilijk tijdens haar ziekteproces. Mijn moeder wou absoluut bij mijn diakenwijding zijn, maar in januari kreeg ze een beroerte en toen is het snel gegaan. Op 11 februari is ze begraven en een groot deel van de uitvaart – waarbij er tien priesters aanwezig waren – heb ik moeten organiseren. Het was een vermoeiende en emotionele rollercoaster, maar ik heb heel veel steun gekregen van familie en vrienden. Uiteindelijk heb ik mijn moeder kunnen loslaten en haar in handen van de Heer gegeven. Het gelovige perspectief heeft me een week later tijdens mijn diakenwijding zeker geholpen. Uiteindelijk kan ik alles in dankbaarheid afsluiten.

Wanneer word je tot priester gewijd voor het aartsbisdom Mechelen-Brussel?

Dat zal later dit jaar zijn, maar er ligt nog geen precieze datum vast. De patriarch van Bagdad gaf al aan dat hij de wijding wil toedienen in Mechelen en kardinaal De Kesel, die ook op mijn diakenwijding aanwezig was, zal erbij zijn.

■ Brigitte Borgmans